

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

546

שיחת רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • תרומה תשפ"ב

הוציבור לא יודע מזה, שאשריך בעולם הזה, כאן בעולם הזה אשריך, זה רק על ידי מיעוט תענוג, כי כל הנאות העולם הזה מרחיקות את האדם מן השלמות, והשלמות היא התענוג האמיתי בעולם הבא, אך היא גם תענוג של אשריך בעולם הזה! ובלי זה אין האשריך בעולם הזה.

העולם הבא הוא התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא, כלשון המסילת ישרים שם, ואין לנו מושג מה הם תענוגי העולם הבא, שגם הנביאים לא היה להם מושג מה זה, וכמו שנאמר (תהלים לא, כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך [ואמר אשר צפנת - ליראיך, וביאר בזה בחובות הלבבות (שער הביטחון פ"ד) שהקב"ה גומל בטוב הצפון על העבודה הצנוה, ויראת שמים היא עבודה צנוה בפנימיות הלב, והיא מדרגה מחובות הלבבות, ולכן גם השכר על זה הוא שכר צפון שאין לנו מושג מה הוא], וכך אמרו כבר בגמרא (ברכות לד, ב) שגם הנביאים לא ידעו ולא היה להם מושג מהו העולם הבא, שעליו נאמר (ישעיה סד, ג) עין לא ראתה אלוקים וזולתך, כי מי שחי ונמצא כאן בעולם הזה לא יוכל להשיג מהו העולם הבא.

הנאות העולם הזה יהפכו בקבר למרה

ולעומת זה הנאות העולם הזה, כתב באגרת הגר"א שכל הנאות יהפכו בקבר למרה, והיינו אם אדם נהנה מהעולם הזה שלא לשם שמים אזי זהו גיהנום, ושמעתי פעם מבלי מוסר שאמרו כי העולם הזה הוא פנסיון יקר מאד, שעבור כוס תה פשוט צריכים לשלם בו הרבה, כך העולם הזה על כל הנאה שנהנים בו שלא לשם שמים - משלמים ביוקר עם העולם הבא.

והטעם בזה, כי הנאות העולם הזה שלא לשם שמים מרחיקה את האדם מן השלמות, ולכן כתב הגר"א שכל הנאות יהפכו בקבר למרה, דהיינו שמקבל גיהנום על זה*, וידוע שכל מילה באגרת הגר"א היא ממאמרי חז"ל, וכמדומני שכבר יש מי שחיבר על כל פרט באגרת הגר"א מה מקורו בדברי חז"ל, וכל הנאות יהפכו בקבר למרה, כי מה שאינו לשם שמים זה גיהנום.

ומהו הגיהנום? מה הם ייסורי גיהנום? אלו הם ייסורים כאלה שהגוף אינו יכול לסבול אותם, ורק הנפש כשהיא בלי גוף סובלת אותם, כי הגוף יש לו גבול כמה ייסורים הוא יכול לסבול, ויש ייסורים שהגוף אינו יכול להתקיים בהם ומת מרוב ייסורים, והייסורים ממרקים, אבל יש גבול לייסורי הגוף, ואילו ייסורי הנפש אין להם גבול, ובגיהנום הרי הנפש היא בלי גוף, והנפש קיימת וסובלת את הייסורים הקשים ביותר, והם ייסורים איומים שאין לשער! וזהו שכתב הגר"א יהפכו בקבר למרה.

אושר התורה לא מוריד מהעולם הבא

ואמרו באבות שם כך היא דרכה של תורה וכו' ואם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, וכבר דיברנו שיש להבין מה החידוש שטוב לך לעולם הבא, ורק אשריך בעולם הזה מובן החידוש, שעם כל הקשיים של פת במלח ומים במשורה וכו' ובתורה אתה עמל - הוא מאושר בעולם הזה, אבל וטוב לך לעולם הבא מה החידוש, ומדוע שלא יקבל עולם הבא?

וביארנו שיש בזה גם כן חידוש, כי הרי על כל הנאות העולם הזה מפסידים עולם הבא, ומאחר שאשריך בעולם הזה כבר יש לחשוש שמא יפסיד בזה מחלקו לעולם הבא, ולכך בא התנא לומר כי תלוי איזה הנאות העולם הזה, ורק סתם הנאות גשמיות בעולם הזה מורידות מהעולם הבא, אבל האשריך בעולם הזה של תורה שהוא עם פת במלח ומיעוט תענוגים גשמיים, אינו מוריד אלא מוסיף עולם הבא, ואף על פי שהוא מאושר ויש לו את האושר הגדול ביותר שיכול להיות בעולם הזה, מכל מקום אין זה מגרע מהעולם הבא, כי האשריך בעולם הזה שבא על ידי תורה ומעשים טובים רק מוסיף עולם הבא.

וכמו שכבר הזכרנו שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים ואחד מהם הוא במיעוט תענוג, דהיינו שהצלחה בתורה היא רק על ידי מיעוט תענוג, ואם אין מיעוט תענוג אין הצלחה בתורה, אם יש קצת משהו תענוג שלא לשם שמים, כבר חסר בתורה ואין סייעתא דשמיא.

* וראה עוד בביאור הגר"א למשלי על הפסוק (יא, יז) "גומל נפשו איש חסד ועוכר שארו אכזרי" שכתב וזה לשונו: **גומל נפשו איש חסד** - כלומר איש שכל מחשבותיו לגמול חסד ולעשות מצוה זה האיש אפילו מה שגומל לנפשו כלומר שאוכל או שאר דבר שיש בו הנאות הגוף גם זה נחשב לו למצוה כי כל כוונותיו לשם שמים ולכן כל אכילותיו גם כן מצוה והיא נחשבת כקרבן, **ועוכר שארו אכזרי** - אבל מי שעושה מעשים זרים כל מה שעושה להנאת גופו הוא רק כדי למלאות תאוותו לכן הוא עוכר שארו לא די שאינו נחשבים לו למצוה אלא מעכר את שארו הם הקרויים המתאוים שהם יקבלו עונש על זה שזהו חיבוט הקבר, עכ"ל.

צרכי הגוף לשם שמים

בספר החינוך (מצוה תפח) כתב שהגוף צריך ארבעה דברים: מזון, שינה, מנוחה, ושמחה. מזון היינו אכילה ושתייה, וכן שינה, וגם מנוחה חוץ מהשינה, כי אינו יכול להיות בפעילות ממושכת כל הזמן ללא מנוחה, וצריך גם שמחה, להיות במצב רוח טוב, וכל זה הוא צורך קיום הגוף.

והרמב"ם בהלכות דעות (ג, א) הביא מה שאמרו באבות פ"ב וכל מעשיך יהיו לשם שמים, והיינו שיעשה אדם גם את כל צרכי הגוף הגשמיים בכוונה לשם שמים, וכתב בזה הרמב"ם למשל, אם אדם הולך לישון לשם שמים, אזי הוא עובד השם בשנתו, והשינה שלו היא עבודה למקום.

והיינו כי השינה היא מצרכי הגוף, ואם אדם עושה את זה לשם שמים, מצד החשבון למה הוא הולך לישון, הרי היה יכול יותר מאוחר לישון, אבל הוא עושה חשבונות שצריך לישון כדי שיהיה לו כוח לתרי"ג מצוות, ומצד אחד שינה יותר מדי זה גם לא טוב, אך גם פחות זה לא טוב, ומחשב שתהיה השינה בדיוק כמה שצריך, בכונה לצורך קיום הגוף וכוחותיו לעבודת השם, אזי השינה היא עבודה למקום, והוא עובד את השם כשהוא ישן.

והנה הרמב"ם כתב זאת לגבי שינה, אך הרי כפי שהזכיר החינוך יש ארבעה דברים שהגוף צריך, ושינה היא רק אחד מהם, וצריך גם מזון, ומנוחה חוץ מהשינה, וגם שמחה, וצריך שכל הדברים האלו יהיו לשם שמים, וגם המזון יהיה לשם שמים, ויחשב גם כמה הוא אוכל, כמה שצריך, לצורך הגוף, כדי שיוכל לקיים את התרי"ג מצוות, ובאופן כזה הרי הוא עובד השם גם כשהוא אוכל, והרמב"ם נקט את השינה בתור דוגמה, אך לא דווקא שינה, אלא גם אכילה, ומנוחה, ושמחה, צריך שיהיו כולם לשם שמים.

וגם השמחה תהיה לשם שמים, ואז הוא עובד השם עם השמחה, כמו שמצינו לגבי שמחת יום טוב שכתב הרמב"ם (הלכות יו"ט ו, כ) שנצטוונו על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל, והיינו שמצות שמחת יום טוב היא, שתהיה שמחה שיש בה עבודה ליוצר הכל, ולא סתם שמחה, וכבר נאמר (קהלת ב, ב) "ולשמחה מה זה עושה", דהיינו שתלוי מה המטרה של השמחה ומה הכוונה בשמחה, לשם מה שמחים, וכאשר השמחה היא לשם שמים, שמחה שיש בה עבודת יוצר הכל, אזי עובדים את השם עם השמחה.

וכך גם המזון, והמנוחה, הם כולם צרכי הגוף, ואם אדם עושה אותם עם כוונה לשם שמים, כדי שיוכל לתפקד ולקיים כל מה שהוא חייב, הרי הם נקראים עבודת השם, והכל תלוי בכוונה.

ברם הציבור לא יודע מזה, ואוכלים ורוצים שהאוכל יהיה יותר טעים, והרי יש לחם ויש מזון שמשביע את הגוף, אבל רוצים שיהיה יותר טעים, ומה שמחפשים יותר טעים זה כבר לא לשם שמים.

האושר בעולם הזה - על ידי מיעוט תענוג!

והמסילת ישרים בפרק הראשון כשמדבר על כלל חובת האדם בעולמו, כתב שכל הנאות העולם הזה אם היא שלא לצורך, והיינו בכוונה שלא לצורך, זה מרחיק את האדם מן השלמות! והאדם צריך להיות 'אדם השלם המקודש בקדושתו יתברך', וכל תכלית בריאתו הוא להתענג על השם, שיתענג בתענוגים ויחיה חיי תענוג, והתענוג האמיתי הוא העולם הבא, אבל גם בעולם הזה יש תענוגי תורה ותענוגי מצוות שהם אושר ותענוג, וכמו שאמרו באבות פ"ו כך היא דרכה של תורה וכו' ואם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה.

ואמרו שם מה היא 'דרכה של תורה'? פת במלח תאכל ומים במשורה שתתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, והיינו שיאכל פת במלח, שאמנם פת במלח תאכל וכו', אבל הוא כבר שבע ויש בזה כדי צורך קיום הגוף, וכן מים במשורה, שעל ידי זה כבר אינו צמא, ועל הארץ תישן, שאמנם אין זו שינה נוחה, אבל סוף סוף הוא ישן וכבר אינו עייף, וחיי צער תחיה היינו סתם צער, מעוד דברים שאכפת לו, אבל אם בתורה אתה עמל - אשריך! והרי עמלה של תורה זה לכאורה עוד קושי, ויש כאן חמישה קשיים. א'. פת במלח, ב'. מים במשורה, ג'. על הארץ תישן, ד'. חיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל זה דבר חמישי, ועם כל זה אשריך! בעולם הזה אשריך!

וכך המציאות, שאשריך בעולם הזה הוא רק על ידי דרכה של תורה, וכמו שאמרו פת במלח תאכל וכו', היינו דווקא על ידי פת במלח, ודווקא עם מים במשורה, דווקא כך! כי התורה נקנית במיעוט תענוג, וזהו אחד מארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם הנוכרים באבות פ"ו, במיעוט תענוג, **מיעוט תענוג הוא הדרך לתורה ולאשריך בעולם הזה, וככל שיתור ממעטים בתענוגים גשמיים, זה עושה את האשריך בעולם הזה!**

ואמרו ז"ל (קהלת רבה א, יג) אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, יש לו מנה רוצה מאתיים וכו', דהיינו שכך הטבע של אהבת העולם הזה, **שהאדם תמיד לא שבע, ואינו בא אל סיפוקו מזה, ומי שרוצה ומתאוה להנאות העולם הזה, סופו שהוא מת ואין לו אפילו החצי ממה שהוא רוצה**, והביאור בזה כי מה שאמרו יש לו מנה רוצה מאתיים, היינו שרוצה שיהיו לו עוד מאתיים חוץ מהמנה שכבר נמצא בידו, ואזי ביחד יהיו לו שלוש מאות, ולכן אין לו אפילו חצי תאוותו בידו, כי יש לו רק שלישי. אלו הם הנאות העולם הזה...

תורה נקנית בייסורים וקשיים

ועוד אחד מהארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם הוא 'בקבלת הייסורים', ויש שם עשרים וארבעה דברים המתחילים באות ב"י, ואחריהם עוד עשרים וארבעה דברים בלי ב"י (וראה מה שביאר בזה במדרש שמואל על אבות שם, ונתבאר במקום אחר), וקבלת הייסורים הוא הדבר האחרון מהדברים המתחילים בב"י [א"ה]. ובמקום אחר ביאר רבינו שליט"א דהיינו מפני שהוא הדרגה הגבוהה שבהם, **וענין קבלת הייסורים הוא ששמה בייסורים ומקבל אותם באהבה, מפני שמבין שכל הקשיים והייסורים הם לטובתו, ודבר זה הוא מקנייני התורה**, שעל ידי זה יש הצלחה בתורה.

ובאמת כן אמרו גם בגמרא (ברכות ה, א) שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתן אלא על ידי ייסורים, ואלו הן: תורה, וארץ ישראל, והעולם הבא, ולמדו שם כל דבר ממשקלים, שאינו נקנה אלא בייסורים, ועל תורה הביאו שם את הפסוק (תהלים צד, יב) אשרי הגבר אשר ייסורנו קה ומתורתך תלמדנו, שעל ידי הייסורים – מתורתך תלמדנו!

וארץ ישראל היינו קדושת הארץ, כידוע שקדושת הארץ מקדשת את האדם ומשנה את אופי המידות, כמו שמובא בגמרא (נדרים כב, א) מעשה בשני בני חוזאי שעלו מבבל לארץ ישראל, ובדרך קם אחד מהם על חברו ורצחו נפש, וכשסיפרו על כך לרבי יוחנן תמה האידן יתכן דבר כזה, הלא כתוב (דברים כח, סה) ונתן השם לך שם לב רגז, היינו שילב רגז' ומידות רעות כאלו יכולות להיות רק 'שם' – בגלות בחוץ לארץ ולא בארץ ישראל, וכיצד יתכן שאירעה רציחה כזו בארץ ישראל, ואמרו לרבי יוחנן כי אכן באותה שעה הם עדיין לא עברו את הירדן, והרציחה אירעה בעבר הירדן, שאינו קדוש בקדושת הארץ כמו עבר הירדן המערבי, אבל בארץ ישראל לא הייתה יכולה להיות רציחה כזו, כי קדושת הארץ מקדשת את האדם, שמידותיו משתנות, ומקבל מידות טובות.

וכל הדברים האלו נקנים על ידי ייסורים, דהיינו על ידי שאין הנאות העולם הזה. תורה וארץ ישראל והעולם הבא. וכאמור ארץ ישראל היינו להשיג קדושת הארץ, וכן תורה, ועולם הבא, הדרך לזה היא על ידי מיעוט תענוגי העולם הזה.

תפילה על רוחניות לעצמו ולאחרים

והנה כבר הזכרנו מרבי ישראל סלנטר שאמר כי בדוק ומנוסה שתפילה על רוחניות עוזרת, וכל מה שאדם מבקש ומתפלל על ענייני רוחניות, כגון תפילה על הצלחה בתורה, ועל תפילה בכוונה ויראת שמים, ועל מידות טובות, וכמו שאמרו (אבות א, ב) על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, כל מה שאדם מתפלל ומבקש על זה, בדוק ומנוסה שזה עוזר ויש הצלחה ברוחניות, וכבר מפורש כן בגמרא (ברכות נ, א) שאמרו הרחב פיך ואמלאהו – ההוא בדברי תורה כתיב, ודברי תורה היינו כל מה ששייך לתורה, מה שהתורה מחייבת, הרחב פיך ואמלאהו, רק תבקש ותקבל!

וכבר סיפרנו את המעשה באחד שהגיע מחוץ לארץ לכותל המערבי, והוא לא היה בעל אמונה, אבל היו לו קצת ספיקות, וכשהגיע לכותל התחיל לחשוב, שאם ענייני האמונה הם נכונים, הוא היה רוצה באמת שיהיה לו אמונה, ובאותו הרגע שחשב כן ניגש אליו אחד מהפעילים שעוסקים להחזיר בתשובה ושאל אותו אם הוא רוצה לדעת מה זה יהדות, כזו סייעתא דשמיא! על ידי תפילה בלב, ואף על פי שזו הייתה רק תפילה מספק, שלא היה ברור לו אמיתות האמונה, אבל כיון שרצה כן בלב, מיד זכה לסייעתא דשמיא.

מפני שתפילה על רוחניות עוזרת, ומיד יש סייעתא דשמיא, ואפילו תפילה רק בלב, גם כן עוזרת, וכבר דיברנו שיש מעלה יתירה בתפילה בלב, שהיא תפילה יותר אמיתית מאשר נוסח התפילה הקבוע שאומרים, כי בנוסח הקבוע כבר רגילים ואין זה פשוט לכוון בדיוק, אבל אם אדם חושב ומתפלל בלב, הרי זו תפילה אמיתית בכוונה, וזה בדוק ומנוסה שהתפילה עוזרת, על כל ענייני הרוחניות, תורה, ויראת שמים, ומידות טובות, תפילה עוזרת.

והנה בענייני רוחניות יש את מה שנוגע כל אחד לעצמו, הצלחה בתורה, והצלחה באמונה, ובמידות טובות, ויש גם לאחרים, זיכוי הרבים, לזכות אחרים בתורה, ולהשפיע אמונה, ולהשפיע מידות טובות, והכל תלוי בזכויות, אם יש זכויות – יש השפעה, ובתפילה זוכים, ואם בתפילה על רוחניות לעצמו התפילה מועילה כמו שכתוב הרחב פיך ואמלאהו, וכמו שאמרו (יומא לח, ב) ליטטר

מסייעין אותו, אם כן מי שבא לטהר אחרים הרי זה יותר, וקל וחומר, ובודאי שמסייעין אותו, וזוכה לסייעתא דשמיא לטהר אחרים.

וזהו חיוב מצד ואהבת לרעך כמוך, שתהיה אהבת הבריות, וכבר אמרו (ירושלמי נדרים ט, ד) ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, והפירוש בזה כי השלמות ביואהבת לרעך כמוך' נותנת שלמות בכל התורה כולה, ועל ידי השלמות באהבת הבריות כל המצוות הן בשלמות.

וכמו שכתב בספר שערי קדושה לרבי חיים ויטאל (ח"א ש"ב) שאם יש לאדם חיסרון בשלמות המידות, אזי כל המעשים הטובים שלו גם כן יש בהם פגם ואינם בשלמות, ורק עם מידות טובות ואהבת הבריות, וכמו שכתב במסילת ישרים פרק י"א ואהבת לרעך – כמוך ממש, אזי יש היכלל גדול בתורה! ויש סייעתא דשמיא לכל התורה כולה, לקיים את כל התרי"ג מצוות בשלמות, אבל אם חסר באהבת הבריות, שאינו כמוך ממש, כבר חסר בסייעתא דשמיא.

ובספר אור ישראל נדפסו מכתבים מרבי ישראל סלנטר שביקש מתלמידיו שינתפלו עליו, על הרוחניות שלו, וביקש שתהיה תפילה בעשרה, תפילה בציבור על הרוחניות של רבי ישראל סלנטר, והם מסתמא קיימו את זה.

ובאמת זכה רבי ישראל סלנטר שהוא השפיע על כל הדורות, והשפיע גם על תלמידיו שיצאו משפיעים כאלה, הסבא מקלם, ורבי יצחק פטרבורגר בעל פרי יצחק, וגם הסבא מסלבודקא, ושמעתי פעם שהיו פסיכולוגים גדולים שלא הבינו כיצד ומאיכן הגיע הסבא מסלבודקא לחכמתו הגדולה בכוחות הנפש, שידע כל כך האידן לחנך ולתת חינוך לתלמידים, ובאמת כיצד זכה לזה? עם סייעתא דשמיא! כי הבא ליטטר ולטהר מסייעין אותו, ובסייעתא דשמיא זכה לקבל הבנה וחכמה מופלאה כזו למעלה מן הטבע, ורבי ישראל שזכה להשפיע כל כך, ולתלמידים כאלה מוזכי הרבים, בודאי שכל זה הוא גם בזכות התפילה, כי תפילה היא דבר שנותן סייעתא דשמיא.

וכל אחד ואחד יכול לזכות על ידי תפילה, וכאמור לפעמים התפילה בלב היא אפילו יותר, כי בלב זוהי תפילה אמיתית, ואם אדם מבקש בלב, ומבקש בכנות, שמן השמים ירחמו עליו ויתנו לו סייעתא דשמיא להצלחה בתורה ובראות שמים ובמידות טובות וגם בזיכוי הרבים, יתנו לו סייעתא דשמיא!

המוסר תבלין – נותן טעם בחיים

אם כן יש לנו דרך לזכות לאשריך בעולם הזה ברוחניות, וכמוכן זהו על ידי קביעות יום יומית ללימוד ספרי מוסר, וכבר דיברנו שצריכים ללמוד בספר מוסר שמעניין ולא שמשעמם, כי לימוד שמשעמם אינו משפיע, ויש הרבה ספרי מוסר, ובכל ספר יש חלקים שמעניינים, כל אחד לפי מה שמושך ומעניין אותו, ומה שמעניין משפיע, ואמנם אין זה משפיע מיד, אלא היום קצת ומחר עוד קצת, עד שבמשך הזמן נעשה לאדם אחר.

ובישיבות יש סדר קבוע ללימוד המוסר בכל יום חצי שעה לפני מעריב, וזו לא מידת חסידות, ולא כולם יודעים את זה, שסדר המוסר אינו מידת חסידות, אלא הוא הכרחי, ומחיה את הנפש! וכבר סיפרתי המעשה על בחור צעיר בגיל ישיבה קטנה שהיו לו הפרעות שלא היה יכול ללמוד, אך היה בא לישיבה בכל יום לחצי שעה ללימוד מוסר, ושאלתי אותו למה הוא לומד דווקא מוסר ולא גמרא, ואמר לי הוא מרגיש שהמוסר מחיה ומחזק אותו, והסוף היה שהוא זכה לסייעתא דשמיא שנפסקו הפרעות, ונכנס ללימוד בישיבה וכבר התחנך והיום הוא מזכה הרבים בתורה ובמוסר, כל זה בזכות שהיה בא ליטטר עם קביעות של חצי שעה סדר מוסר, והבא ליטטר מסייעין אותו, ובזכות שבא ליטטר' זכה לסייעתא דשמיא להיות גם 'מטרה' אחרים.

וגם בעלי משפחה שאינם לומדים בסדר המוסר שבישיבות, כל אחד בביתו גם כן יכול קצת, חמש דקות בכל יום ללימוד בספר מוסר, ואם זה בקביעות בכל יום, בספר מוסר שמעניין, אזי זה משפיע, וזה גם נותן חיים מאושרים, אשריך בעולם הזה, וכפי שידוע לי ממעשים שהיו, שלימוד המוסר נותן חיים מאושרים וכל הבית נהיה בית עם אווירה נעימה מאד! זהו הענין של לימוד המוסר, שלא כולם יודעים את הסוד הזה, והוא סוד – אבל כך המציאות, שבוה זוכים לאשריך בעולם הזה וכך דרכה של תורה.

וכן כתב המשנה ברורה בסימן א' כי התבלין ליצר הרע הוא תורת היראה שבספרי המוסר, ויתבלין פירושו דבר שנותן טעם, דהיינו שאין זה סתם משפיע, אלא זה נותן חיים עם טעם, חיים מתובלים, חיים מאושרים, אשריך בעולם הזה, זהו מה שזוכים על ידי קביעות של תורת היראה.

וברוך השם שאנו כבר יודעים את הסוד הזה, ובעזרת השם נזכה כולנו לקיים את הענין הזה, להתחזק, ליטטר ולטהר בעזרת השם, כן יהי רצון!

גיליון זה מוקדש לזכות תפציבה בת רות לזיווג הגון בקרוב ממש	לעילוי נשמת מרת כאתון בת רחמים ע"ה נלב"ע ג' אדר א' תשע"א תנצב"ה	לעילוי נשמת הרה"ג מנחם מנדל יגלניק צ"ל ב"ר מרדכי נתן דוד צ"ל נלב"ע ה' אדר א' תשע"א - תנצב"ה	לעילוי נשמת הגאון רבי ירוחם זלצברג צ"ל בהר"ר נתן ז"ל נלב"ע ד' אדר תשע"ה - תנצב"ה
--	---	---	--

מוקדש בברכה לידידנו הרב **מאיר שמחה הכהן שפירא** מתלמידי רבינו שליט"א
לרגל השמחה במעונו בהולדת בתו שתחי', יזכה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים